

Međuvršnjačka podrška u učenju stranog jezika: epizode iz vrtića

Vedrana Fućak, mag. paed.
Dječji vrtić 'Rijeka' CPO 'Turnić' – PPO Podmurvice
dr. sc. Lidija Vujičić, docentica na Učiteljskom fakultetu u Rijeci

Dokumentiranje odgojno-obrazovnog procesa odgajatelju pomaže u planiranju novih strategija i aktivnosti, a djeci u osvješćivanju vlastitog napretka i razvoja. U članku se opisuje kako je dokumentiranje pri učenju stranog jezika u vrtiću 'dokazalo' djelotvornost međuvršnjačke podrške pri učenju talijanskog jezika.

Dokumentiranje je shvaćeno kao 'svjedok' i sjećanje na to što je učinjeno, te kao dokaz skrivenih razloga koji dovede do određenih događanja. Koristi se za bolju suradnju svih sudionika u odgojno-obrazovnom procesu te za planiranje daljnjih koraka u radu. Dokumentiranje znači obraćanje pozornosti na dinamiku koja se javlja pri obavljanju određenog zadatka, odnosno naknadno analiziranje 'hladne glave', smireno i s distancom od onoga što se događa odmah nakon aktivnosti (Borghi, 2008.). Ono služi kao svojevrsna refleksija koja omogućuje usporedbu planiranog procesa s onim koji se doista dogodio i pruža jasnu sliku provedenih ili planiranih akcija. Odgajatelj na temelju svoje dokumentacije stvara i nadograđuje poticaje i prostorno-materijalne uvjete kako bi dijete moglo nadograđivati svoja znanja na vlastiti način.

Kako dokumentirati? Praćenjem i bilježenjem aktivnosti, snimanjem fotoaparatom (fotografiranjem ili snimanjem filma), zapisivanjem izjava, pisanjem transkripata dijaloga/

Utjeha i pomoć prijateljice

monologa djece te vođenjem dnevnika. Neke situacije nije moguće dokumentirati foto ili video opremom, već ih je potrebno zabilježiti u dnevnik odgajatelja. Na početku kamera obično

privlači dječju pažnju i da se primijetiti kako im je važno da budu 'uhvaćeni' okom kamere. No naše iskustvo govori da se djeca nakon prve refleksije i zajedničkog pregledavanja videozapisa

Pjevanje pjesmica i brojalica nakon spavanja

opuste. Ponekad traže da se njihova igra ili uradak zabilježi kamerom kako bi mogli uz pomoć snimke objasniti što su napravili. Temelj za refleksije i zajedničke interpretacije čini sustavno dokumentiranje koje pomaže u osmišljavanju kvalitetnijih aktivnosti i konstruiranju primjerenog okruženja zajedno s djecom.

Epizoda 1: Ohrabivanje i utjeha prijatelja kao poticaj za komunikaciju na talijanskom jeziku

Od upisa u vrtić prošlo je tek dva tjedna. N. R. (3 g.) je jako tužna i ne želi ručati nego želi mamu. Njezina kućna prijateljica L. P. (3 g.) pokušava je ohrabriti govoreći joj: *Nemoj plakati, N., ja ću ti davati!* L. pojede jednu žlicu 'minestre' i odlazi do prijateljice kako bi je nahranila. N. još uvijek plače, ali se polako počinje umirivati. Druga djeca za stolom, koja su u programu od prethodne godine, vidjevši da je N. tužna počinju na talijanskom pjevati *'La canzone della felicità' (Pjesmu sreće)*, koju pjevamo kad je netko tužan i treba ga oraspoložiti.

Ovaj primjer pokazuje kako se djeca međusobno pomažu u najtežim situacijama. Djeca koja duže uče strani jezik

pomažu u raznim situacijama novoj djeci, u ovom slučaju, pjevajući pjesmicu za raspoloženje. Nova djeca su tako u prilici čuti strani jezik ne samo od odrasle osobe, već i od svojih prijatelja, u svim situacijama. Pohvaljujemo svaki ovakav oblik pomoći i učenja te pokušavamo poticati djecu na pomoć drugima i u sličnim situacijama.

Epizoda 2: Pomoć starije djece u prvim pokušajima govora na talijanskom jeziku

E. M. (3 g.) ne zna talijanski, no zapamtila je nekoliko riječi svoje none i rekla kako ne zna što znače ali će naučiti u vrtiću: *'Arrivederci buon riposo sogni d'oro sogni me!'*, (*Doviđenja, ugodan odmor, slatki snovi i sanjaj me!*). Na pitanje *Come ti chiami? (Kako se zoveš?)* čudno me gleda i počinje ponavljati. Dok sam joj pokušavala objasniti što sam je pitala, pored nas prolazi I. S. (6 g.) koji je čuo pitanje: *Pitala te maestra kako se zoveš.* E. M. se tad razveseli i kaže: *Ahaaa, E.M.*

I. S.: *Ma ne, trebaš reći: I lo mi chiamo E. M. (Zovem se E. M.), trebaš pričat' na talijanski.*

E. M., pomalo zbunjena, potihoponavlja dječakove riječi. Nakon mog ohrabrenja ponavlja ih glasno i puno

Učenje od starije braće

sigurnije. Nova djeca u ovakvim situacijama imaju stalnu priliku neposredno kroz igru učiti strani jezik, a djeca starija po godinama učenja pomažu im u raznim situacijama izgovarati prve riječi na talijanskom jeziku.

Epizoda 3: Brojalica kao poticaj za komuniciranje na talijanskom jeziku

Nakon popodnevnog odmora djevojčice L. G. (4 g.), L. O. i E. M. (3 g., nova djeca u skupini) imaju lopticu-skočicu u ruci i brojalicom *'Ambarabacci ci cocò'*¹ broje koja će uzeti lopticu i odrecitirati stihove *'Su e giù bella pallina' (Gore i dolje, lijepa loptice)*.

L.G. broji brojalicu pokazujući prstom na samo jednu djevojčicu te pri kraju brojalice pokaže na drugu djevojčicu. L. G.: *Ambarabacci ci cocò tre civette sul comò della figlia del dottore ambarabacci cici cocò.*

E. M.: *Aaaa, su e giù... (Aaaa, gore i dolje...)*

Potom zastaje jer ne poznaje riječi brojalice, no dječaci G. P. (6 g.) i I. S. (6 g.),

¹ Budući da je brojalica napravio igra riječi, njezin je prijevod moguće poistovjetiti sa sadržajem brojalice *Eci, peci, pec*

čuli su što E. M. želi recitirati pa oni počinju recitirati stihove.

G. P. i I. S.: *Su e giù bella pallina sei rottonda sei piccina se ti lancio e conto a tre tu ritorni qui da me. (Gore i dolje, lijepa loptice, okrugla si, malena si, ako te bacim i brojim do tri, ti ćeš se meni vratiti.) E. M. (uključuje se glasno): Uno, due, tre. Uno, due, tre! (Jedan, dva, tri. Jedan, dva, tri!)* te baca lopticu u zrak i pokušava je uloviti.

L. G. se jako sviđjelo recitiranje pjesmice 'Ambarabacci ci cocò', no nije znala kako ide cijeli tekst te je pjesmicu prilagodila i otpjevala je na svoj način, no nitko je nije ispravljao jer nije ni jednu riječ krivo rekla nego je izbacila neke dijelove, što se u idućem recitiranju iste pravilno ponovilo. Ovo je dobar primjer kako je igra dobra prilika za učenje stranog jezika uz pomoć djece koja taj jezik znaju bolje.

Epizoda 4: Starija braća u skupini kao podrška pri učenju talijanskog jezika

Prije ručka djeca sjedaju za stol i pjevaju pjesmice na talijanskom jeziku. G. P. (6 g.) je u skupini već nekoliko godina, a od ove godine u skupinu je upisana i njegova mlađa sestra L. P. (3, 4 godine). L. P. izražava nesigurnost tijekom pjevanja pjesmice i stalno pogledava

u svog brata dok pjeva te potom ponavlja stihove za njim. Na slikama je moguće uočiti kako L. P. ponosno sama pjeva pjesmicu 'Ambarabacci ci cocò', no kad nije sigurna da dobro zna pjesmu moli brata da on nastavi pjevati. G. nastavlja pjevati pjesmu a L. pozorno sluša i pamti riječi.

Odgajateljica je nastojala snimljene filmove i fotografije uobličiti u film koji je kasnije prikazan djeci s ciljem prisjećanja na vlastite počete komunikacije na talijanskom jeziku. Proces je pridonio metakognitivnom tijeku osvješćivanja vlastita učenja, a prikupljenim etnografskim materijalima također se nastojalo poticati suradničko učenje djece.

Temelj za refleksije i zajedničke interpretacije čini sustavno dokumentiranje koje pomaže u osmišljavanju kvalitetnijih aktivnosti i konstruiranju primjerenog okruženja zajedno s djecom.

Epizoda 5: Gledanje dokumentiranih videozapisa za samorefleksiju djece

Djeca izražavanju zanimanje za filmove koje smo snimili tijekom njihova boravka u vrtiću i prisjećaju se situacija

vlastitog učenja. Na ovaj način imaju priliku vidjeti i čuti sami sebe, osvijestiti način na koji govore i usporediti ga s izvornim talijanskim govorom koji su imali priliku čuti u pozadini snimke. Primijetili smo da nije bilo ruganja zbog krivog izgovora, nego su objašnjavali zašto je bilo tako: *Vidiš, to je kad sam ja bila mala pa nisam još znala dobro govoriti talijanski*, ili: *A, to je bilo davno, sada sve to znam.*

Dokumentiranje odgajatelju služi za samorefleksiju te planiranje idućih koraka, a djeci daje priliku da osvijeste vlastiti napredak, akcije i razvoj. Sadržajem bogato okruženje pozitivno utječe na razvijanje vještine korištenja novog stranog jezika.

Međusobna suradnja djece različite dobi pokazala se kao važan čimbenik u brzini razvoja komunikacije na stranom jeziku. Veliku ulogu pri razvitku komunikacije kod mlađe djece odigrali su audio-vizualni sadržaji kombinirani s kinestetičkim aktivnostima prilagođenim funkcionalnom učenju jezika u skladu s individualnim dječjim interesima. Uvidjeli smo i da poticajno okruženje pogoduje nesigurnoj djeci kako bi se oslobodila od straha i počela koristiti novi strani jezik, dok se kod druge djece uočava vješto mijenjanje govornog koda. Ovakav pristup učenju stranog jezika pospješuje razumijevanje istog, nasuprot čistoj 'use it or lose it' memorizaciji kakva se postiže klasičnim školskim metodama frontalnog oblika poučavanja jezika.

Literatura:

1. Borghi, B. Q. (2008.): *La documentazione nei servizi per l'infanzia Che cos'è la documentazione?*. Bambini pensati. Pribavljeno 25.04.2012., s: http://www.comune.torino.it/centromultimediale/bambini_pensati/bpnw0806.htm

Gledanje dokumentiranih videozapisa

Kvaliteta rada predškolskih ustanova: Procjena odgovornosti od strane ravnatelja

Martina Magaš, mag. paed., Dječji vrtić Radost, Crikvenica
dr. sc. Sanja Tatalović Vorkapić,
docentica na Učiteljskom fakultetu u Rijeci

Ukoliko želimo unaprijediti kvalitetu ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja i osigurati njihovo funkcioniranje po demokratskim načelima, moć i odgovornost trebaju biti raspodijeljeni na sve sudionike procesa. U članku se razlaže odgovornost ravnatelja u razvoju kvalitete predškolskih ustanova.

Rano djetinjstvo najkritičnije je razdoblje čovjekova života. Ono se shvaća kao proces socijalne konstrukcije koji zajednički stvaraju, razvijaju te unapređuju odrasli i djeca. Kvaliteta odgoja i obrazovanja temelj je budućeg života, stoga je unapređenje kvalitete rada kao sustavna djelatnost trajna zadaća svake ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

Kvalitetu u sustavu ranog odgoja i obrazovanja možemo odrediti kao 'rezultat djelovanja niza subjektivnih i objektivnih čimbenika koji u sinergiji omogućuju uspješno zadovoljavanje potreba svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa u ozračju prijateljskih i suradničkih odnosa uz stalnu tendenciju rasta' (Ljubetić, 2009., str. 13), što znači da nikada ne možemo u potpunosti biti zadovoljni postignutim, već uvijek težimo boljem.

Kvalitetna ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja temeljena je na demokratskim načelima; moć i odgovornost raspodijeljeni su na sve

subjekte, koji su suodgovorni za njezino ukupno djelovanje i kvalitetu. Karakteriziraju je kvalitetni odnosi temeljeni na razumijevanju i prihvaćanju svakog pojedinca, otvorenost prema van (povezivanje sa širom i užom društvenom zajednicom, stvaranje mreže učenja...) i prema unutra (povezivanje skupina, timski rad, suradničko ozračje...). Vidljivo je da kvalitetu ustanove za rani odgoj i obrazovanje čini ukupnost utjecaja (okruženje, ozračje, vođenje, odnosi, komunikacija, vrijednosti, uvjerenja...) nužnih za djetetov cjelovit razvoj, odgoj i učenje. Možemo je sagledavati iz aspekata različiti dionika procesa koji su suodgovorni u njezinom građenju i zato je izuzetno važno usklađivanje njihovih vrijednosti.

Uloga ravnatelja u razvoju kvalitete ustanove

Promjene u organizaciji odgojno-obrazovnog procesa i shvaćanje kurikulumu kao teoretske koncepcije koja

se gradi, istražuje i mijenja u praksi, doveli su do izmijenjene uloge ravnatelja ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Uloga ravnatelja prepoznata je kao ključna u podizanju razine kvalitete u ustanovama, kako bi se zadovoljile potrebe svakog djeteta i dionika procesa (Bezinović, 2010.). Ravnatelj treba biti pokretač promjena u svojoj ustanovi i ima važnu ulogu u odabiru putova, strategija, osiguravanju uvjeta i resursa, te u poticanju sudjelovanja, angažmana i suodgovornosti svih dionika. Od ravnatelja se očekuje sposobnost upravljanja kvalitetom, što podrazumijeva izgrađen sustav vrijednosti i stavova te posjedovanje kompetencija za uspješno obavljanje te uloge. Kontinuirano (samo)vrednovanje ustanove prvi je korak na putu njezina unapređenja i obveza svih čimbenika odgojno-obrazovnog procesa (Muraja, 2011.). Rezultati koje dobivamo kroz proces (samo)vrednovanja omogućuju sagledavanje stanja u ustanovi i planiranje